

Radyodan Podcaste Türkiye'de Felsefe Yayıncılığı

Mustafa MUTLU*

Öz

Türkiye'de radyo yayıncılığı 1920'lerde başlasa da 1991 yılına kadar radyo yayıncılığından bahsetmek zordur çünkü çeşitli engeller bulunmaktadır. Podcast yayıncılığı, daha esnek imkânlar sağlaması nedeniyle 2000'li yılların başında radyo tarihine dâhil olarak radyo yayıncılığını dönüştürmüş ve çeşitlendirmiştir. Radyo ile ortak noktalarının fazlalığı ve ses tabanlı veri oluşu sebebiyle podcast, radyonun devamı sayılmaktadır ve geniş kitlelerce her geçen gün sayısı artarak dinlenmektedir. Felsefe de böyle bir ortamda kamusallaşarak gündelik hayata dâhil olmuştur. Radyo ve podcastteki felsefe programları bu çalışmanın örneğini oluşturmaktadır. Araştırmanın problemi, artan felsefe yayıncılığına yönelik detaylı bir çerçeve sunulmasının ihtiyacından hareketle oluşturulmuştur. Veriler, internet arşiv sayfaları üzerinden toplanmıştır. Bazı radyo kanallarının kapalı oluşu sebebiyle araştırma internet kayıtları ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışmanın araştırması nitel desende tasarlanmıştır. Araştırmada tematik analiz uygulanmış ve tarihsel sürece odaklanılmıştır. Çalışmada felsefe yayınlarının ilk iki bölümü, yayın niyetinin anlaşılması amacıyla temalar üzerinden incelenerek grafikler üzerinden sunulmuştur. Çalışmada ulaşılan sonuçlar, 2000 yılında radyoda başlayan felsefe alanında yayın yapmış 7 radyo ve 43 podcast programının uzman yayıncılardan bireysel yayıncılara dönüştüğü ve değerlendirme bulgularına göre yayınların 'hakikat arayışı', 'bilgelik sevdası', 'din felsefesi' anahtar kavramlarından 'cesaret', 'farkındalık' ve 'aydınlanma' anahtar kavramlarına evrilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Radyo, Podcast, Felsefe, Nitel Analiz, Yayıncılık

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Medya ve İletişim Çalışmaları Bölümü, Ankara, Türkiye

E-mail: mstfmutlu@ankara.edu.tr

ORCID: 0009-0007-8903-2314

DOI: 10.37679/trta.1468086

Mutlu, M. (2024). Radyodan Podcaste Türkiye'de Felsefe Yayıncılığı. TRT Akademi, 9(21), 460-487. <https://doi.org/10.37679/trta.1468086>

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 14.04.2024

Revizyon Tarihi: 01.05.2024

Kabul Tarihi: 06.05.2024

Philosophy Broadcasting in Turkey from Radio to Podcast

Mustafa MUTLU

Abstract

Radio broadcasting in Turkey began in the 1920s, but it is difficult to talk about radio up to 1991 due to various obstacles. Podcast broadcasting added to the history of radio in the 2000s. Due to their many similarities to radio, podcasts are considered an extension of radio and are being listened to by more and more people daily. In such an environment, philosophy became public and was included in daily life. Philosophy programs on radio and podcasts constitute the sample of this study. The research problem was created based on the need to provide a detailed framework for the increasing philosophy publishing in Turkey. The data was collected through internet archive pages. Due to some closed radio channels, the research was limited to internet recordings. The research of this study was designed in a qualitative pattern. Thematic analysis was applied in the research and focused on the historical process. In the study, the first two parts of philosophy publications were examined through themes and presented through graphics in order to understand the intention of publication. The main finding of the study is that 7 radio and 43 podcast programs broadcasting in the field of philosophy, which started on radio in 2000, have shifted from specialist broadcasters to individual broadcasters and the evolution of publications from the key concepts of the 'quest for truth', 'love of wisdom', 'philosophy of religion' to the key concepts of 'courage', 'awareness' and 'enlightenment'.

Keywords: Radio, Podcast, Philosophy, Qualitative Analysis, Broadcasting

Research Paper

Received: 14.04.2024

Revised: 01.05.2024

Accepted: 06.05.2024

1. Giriş

Radyo iletişim teknolojilerinin keşfedildiği 19. yüzyıl sonları, yeni buluşların geniş kitlelere yayıldığı, iletişim kurma imkânlarının arttığı bir döneme denk gelir. Toplum tarafından büyük bir ilgi ve kabul gören radyo, eğitimden sanata, eğlenceden edebiyata, müzikten spora kadar birçok alana temel oluşturmuş ve yaygınlığını arttırmıştır. Gizemli bir kutu olarak tanımlanan radyo, ‘an’ ve ‘bire bir iletişim’ özelliğiyle ilgi çekiciliğini yayında olma kavramından almaktadır (Goodman, 2011). Kayıt teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte radyonun bu özelliği de değişmeye başlamış ve kaydedilen içeriklerin radyonun arşivlenmesine olanak sağlamıştır.

Dijital veri işleme teknolojilerinin gelişmesi ve internetin bir tür ses depolama özelliği olan podcast uygulamasının yükselişi, 2000’li yılların başında radyo yayıncılığını dönüştürmeye başlamıştır. Bu değişim, radyonun yerini podcast uygulamalarının alacağı iddiasını gündeme getirir ve radyo ile podcast yayıncılığı kavramsal olarak yeniden ele alınmaya başlar (Berry, 2016). Sözlü kültürün en önemli taşıyıcılarından biri olan radyo, uzun yıllar boyunca kültürel ve toplumsal dönüşüme neden olmuş, ‘ses’ ve ‘söz’ün değerini vurgulamıştır. Sesin potansiyeli, birey-toplum, toplum-toplum ve bireyler arasındaki tarihsel ilişkinin kurulmasında bir anlatım biçimi olarak yazılı metinlerin çok ötesinde değerler içermektedir (Hilmes ve Loviglio, 2002). Podcastlerin popüleritesinin artması ve podcastlerde özellikle gerçek hayat hikayelerinin yer aldığı içeriklerin çeşitlenmesiyle birlikte sesle kurulan bu tarihsel bağ giderek güçlendi.

Radyo, deneme yayınları dışarıda bırakılırsa Türkiye’de 1927 yılından itibaren yayın yapmaktadır. Radyonun yerelleşmesine bakılacak olursa, ilk yerel radyo yayını henüz TRT kurulmadan önce 1959 yılında yapılmıştır. İktidarda bulunan Demokrat Parti Hükümeti Anadolu’nun çeşitli illerine, özellikle de Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerine 27 adet düşük güçte vericileri olan yerel radyo kanalı kurulmasına karar vermiştir. Ancak 27 Mayıs 1960 askerî darbesi ile bu yaptırımların büyük kısmı gerçekleştirilememiştir (Aziz, 2018, s.282). 1970’li yıllar özellikle siyasi gerilimin yüksek olduğu bir dönemdir ve bu dönemde medya ağırlığını siyasi olaylara vermiştir. 1980 darbesi Türkiye’nin yakın tarihindeki en büyük askeri müdahalelerden biri olmuş ve darbe sonrasında medya yoğun baskı altına girmiştir. Birçok medya kuruluşu kapatılmış, sansürlenmiş ya da yaptırımlar uygulanmıştır.

Diğer ülkelerdeki radyo yayıncılık tarihine bakıldığında yayıncılığın ve buna bağlı yasa ve düzenlemelerin televizyondan çok daha önce düzenlendiği görülmektedir (Aziz, 2018). Ancak Türk özel yayıncılığında durum tam tersi olmuş ve 1990 yılında anayasadaki boşluk nedeniyle bu konuda herhangi bir yasal düzenleme

yapılmamasına rağmen radyo yayıncılığı, yurt dışındaki özel televizyon yayıncılığı örneğini takip etmiştir. Ancak 1980’li yıllara gelindiğinde özel radyo ve televizyon istasyonlarının kurulması yönünde girişimlerde bulunulmuştur.

Haziran 1985’te dönemin TRT Genel Müdürü, radyo istasyonlarının kurulması için TRT’ye 106 başvuru yapıldığını duyurmuştur (Kuruoğlu, 2008, s.260). 1980’li yılların sonlarında pek çok şirket ticari radyo ve televizyon yayıncılığı üzerine çalışmış, farklı kurum ve kuruluşlar yasal düzenleme konusunda farklı öneriler sunmuşlardır. Mesela Gazeteciler Cemiyeti, TRT’nin özel şirketlerle ortaklık yapmasını önermiştir. 1991 yılına kadar özel radyo yayıncılığından bahsetmek zordur. Olanların da yasal güvencesi ancak 1993 yılında gerçekleştirilmiştir. Radyo yayıncılığının tekliliği 7 Temmuz 1993 yılında Anayasa’nın 133. Maddesi’nin değişimiyle gerçekleştirilmiş ve özel yayıncılığa izin verilmiştir. 8 Aralık 1995’te biten radyo frekans başvurularında 200 istasyon başvuru yaparken yalnızca 35 tanesine frekans tahsis ediliyor. O yıllarda frekans aralıkları birbirine oldukça yakındır ve çok sayıda radyo istasyonu bulunur. Çoğunluğu müzik yayını yapmaktadır. Radyo Foreks’in ağırlığı ise haberdedir; ayrıca BBC ile ortak programları da vardır. Yine Anadolu Ajansının kurduğu Radyo Anadolu da haber yayını yapmaktadır. Bunların haricinde topluluk radyoları denebilecek; İslami, solcu, Kürtçe, Lazca yayınlar da bulunur.

Podcast yayıncılığı ise 2005’te başlamıştır (Bottomley, 2015). Ancak temelini oluşturan RSS teknolojisi 2000 yılına kadar uzanmaktadır. O yıllarda henüz audio blog olarak bilinen ilk podcastler, yazar Dave Winer tarafından RSS’in 1.0 versiyonu yayınlanmasıyla birlikte dinleyicilere RSS bildiricileri yoluyla ulaşmaya başlamıştır. MTV’de VJ olan arkadaşı Adam Curry, Dave Winer tarafından geliştirilen bu yazılımı kullanarak ses dosyalarının da taşınmasını sağladı. Süre boyunca, internet ve teknoloji tutkunları RSS’ler aracılığıyla ses dosyalarının taşınmasını deneyimlediler ve internetten indirilen ses dosyalarını taşınabilir oynatma cihazlarına aktararak dinlemeye başladılar. ‘Podcast’ uygulaması 2004 yılında Apple tarafından iTunes 4.9 ile masaüstüne eklenmiştir. Bu, podcast kullanımının artmasında önemli bir örnek olarak görülmektedir.

1992 yılından bu yana radyo çalışmaları alanında önemli makaleler yayınlayan The Journal of Radio Studies, 2008 yılında podcaste ve diğer işitsel medyaya da yer vererek Journal of Radio & Audio Studies adını almıştır. Podcaste özel önem veren dergi, radyonun dönüşümünü kavramlaştırdı ve teknoloji teorileriyle ilişkisini güçlendiren makaleler yayınlamaya başladı (MacLennan, 2018). Podcastin yapısı, işitsel medya olarak sınıflandırılan radyonun yapısından çok farklı değildir. Podcast içeriğinin üretimi radyo üretimine paralel olsa da podcastler ile yeni

medya teknolojileri arasındaki yakın ilişki, ses materyallerinin yanı sıra sınırlarının da genişlemesine neden olmuştur.

Türkiye’de felsefeyi, ana konu olarak seçip yayın yapan profesyonel ve bireysel yayıncı sayısında artış bulunmaktadır (Bkz. Tablo 1). Sadece 2023 yılında on üç podcast yayını felsefe hakkında kayıt almaya başlamıştır. TRT Türkiye’nin Sesi Radyosu da 2024 yılı itibarıyla “Felsefeye Beş Var” adlı bir radyo programıyla sürece dâhil olmuştur. Türkiye’de radyoda felsefe yayıncılığının tarihi yukarıda anlatılan sebeplerle 2000 yılının öncesine gitmekte zorlanır. Ancak felsefi düşünce ve konularına radyo tiyatrolarında, çeşitli programların bölümlerinde temas edilmiştir (Solak, 2013). Yine de bu çalışmada konu bütünlüğünün sağlanması amacıyla yalnızca ana konusu felsefe olan yayınlarla içerik sınırlandırılmıştır. Veriler, internet arşiv sayfaları üzerinden toplanmıştır. Bazı radyo kanallarının kapalı oluşu gibi sebeplerle araştırma internet kayıtları ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışmada nitel bir araştırma yöntemi olan tematik analiz kullanılmıştır. Tematik analizde veriler sistematik olarak kodlanır ve raporlanır.

Bu çalışma, radyo ve podcastteki felsefe yayıncılığının tarihsel sürecini, bu süreçte eğildiği konuların değişkenliğini ve bugünkü artışının sebebini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu konuda daha önce yapılmış çalışmalarda, radyoda felsefe yayıncılığının kamusal alanı dönüştürerek toplumu derinlemesine etkilediği sonucuna varılmış (Cashio, 2022), felsefe podcastlerinin geleneksel medyadan çok daha çeşitli ve kapsayıcı konular yarattığı bulunmuş (Adamson, 2022) ve podcast ortamının radyoya göre daha özgürlükçü ve eleştirel düşünceye imkân verdiği tespit edilmiştir (Sellas ve Sola, 2019). Türkiye’de dijital felsefe bağlamında ABD ile niceliksel ve sınırlı bir karşılaştırmanın sempozyum bildirisi olarak sunulması dışında (Işıklı ve Köşger, 2023) felsefe yayıncılığı üzerine bir çalışmaya rastlanmamıştır.

2. Radyo ve Podcast İlişkisi

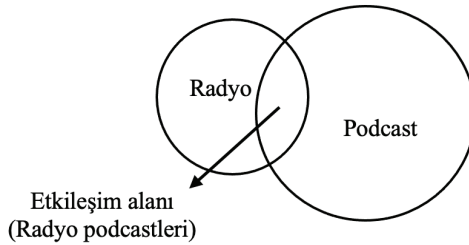
Radyo üzerinde ilk eleştirel ve geniş analizlerde bulunanın Walter Benjamin olduğu söylenebilir. O, radyonun çok daha büyük bir teknolojinin ilk yansımalarından olduğunu söylüyordu “...tiyatroyla ilişkili olarak radyo, daha yeni ama aynı zamanda daha fazla açığa çıkan teknolojiyi temsil eder.” (Benjamin, 2014, s.366). Yeni ortaya çıkan bu teknolojik atılım, radyoyu dinleyici ile radyo arasındaki gerçek zamanlı bir akış ilişkisinin içine yerleştirmiştir (Scannell, 1996, s.23). Gerçek zamanlı akış özelliği, radyo ile dinleyiciler arasında özel bir bağlantı kurar ve bir topluluk duygusu yaratır. Scannell, radyoyu gündelik yaşamın evrensel iletişimsel

aracı olarak tanımlamaktadır.

Sharon ve John’a (2019, s.1-2) göre, geleneksel radyo yayıncılığının geçici doğası, çoğu zaman dinleyicilerin önceden karar vermeksizin başka şeyler yaparken radyo dinlemesine ve geleneksel radyonun günlük yaşamın arka planında akmasına neden olmaktadır. Podcastte bu durumun bazı özellikleri değişmektedir. Podcast yayıncısı, radyo dinleyicisinden farklı olarak bir podcast kanalına abone olur, önceden karar verir, kendi beğenisine göre bir podcast seçer, onu indirir ve istediği zaman dinler. Bu süreç podcast dinleyicisini geleneksel radyo dinleyicisine göre daha aktif hâle getirir. Geleneksel radyoyla karşılaştırıldığında podcast çok daha kişiseldir.

2016’da McHugh, 2014 sonrası podcast ekolojisinin yapısını anlamaya odaklandı. Podcastleri geleneksel radyoya kıyasla konuşma tonu ve daha az resmilikle karakterize ederek, sunucular ve dinleyiciler arasında daha yakın bir ilişkinin geliştiğini iddia etti. Çalışmada ABD, İngiltere, Almanya ve Avustralya’dan çağdaş podcast, kamu yayıncılığı ve sesli hikâye anlatımı alanında yer alan beş önemli editörün görüşlerine başvurdu. McHugh’un belirttiği gibi:

Sektörün önde gelen beş isminin görüşlerine dayanan bu makale, podcasting’in ses içeriği için bir dağıtım modundan çok daha fazlası anlamına geldiğini tespit etti. Podcasting terimi işlevsel olarak sonsuz çeşitlilikte olabilen podcast içeriğinin hem üretimini hem de tüketimini tanımlar. Sesli hikâye anlatımının podcast nişinde, elde tutulan, kaşıkla beslenen ve sunucu odaklı olarak çeşitli şekillerde tanımlanan Amerikan anlatı tarzının küresel olarak güçlü bir etki yarattığı ve eski Avrupalı veya şiirsel tarzda hazırlanmış hikayelerin popülaritesini zayıflattığı konusunda fikir birliği var (2016, s.78).

Şekil 1. Radyo ve Podcast Etkileşimi

Podcast, geleneksel radyodan farklıdır; zaman ve mekân kısıtlamaları olmadan düşünme, kaliteli bilgi içeriği, analiz ve tartışma için bir geniş kapsamlı bir platform sunar (Espinosa ve San Miguel, 2020). Örneğin bazı radyo kanalları radyo podcastleri veya benzeri isimlerle podcast imkânlarını kullanmaktadır.¹ Radyo isteğe bağlı içerik sağlayacak şekilde uyarlanırken podcast, radyo, tiyatro, sahne sanatları, tasarım ve internet kültürü gibi çeşitli kültürel formlardan yararlanan benzersiz bir araç olarak kabul edilmektedir (Berry, 2016; Bonini, 2022).

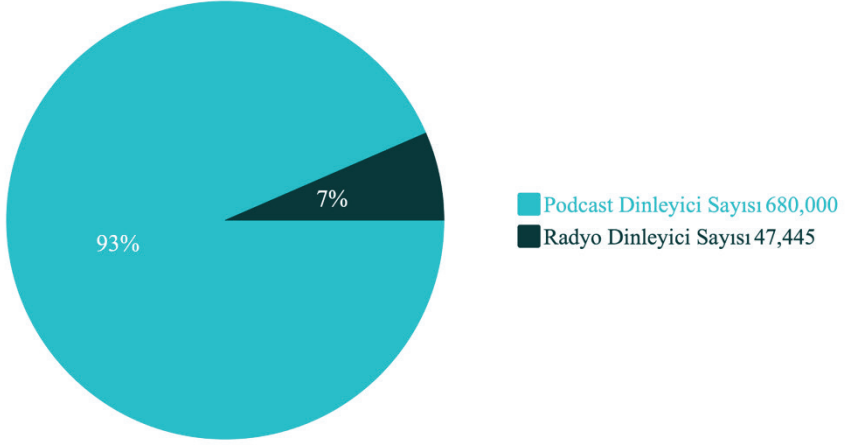
Yeni dağıtım platformlarının ortaya çıkışı da dâhil olmak üzere teknolojik gelişmeler, podcastin profesyonelleşmesine ve etkisinin artmasına katkıda bulunarak onu geleneksel radyo yayınının potansiyel bir halefi olarak konumlandırmıştır (Pérez-Alaejos vd., 2022). Podcast, mesajları iletmek için hem dijital hem de analog çeşitli platformlardan yararlanarak uyarlanabilirliğini ve multimedya doğasını vurgulamaktadır (Marín ve Aparici, 2018).

ABD’de kovid-19 salgınının bir önceki 2018 yılında radyo dinleyenlerin oranı %89 iken 2023 yılında bu oran %82’ye düşmüştür. Podcast dinleyenlerin oranı pandemi dönemine kadar %44 iken 2023 yılında %63’tür.² Pew Research araştırma şirketinin yaptığı bu çalışmada podcastin önceki senelerde ortalama %3-4 artış gösterdiği ve pandemi başlangıcında bu artışın %7 olduğu görülmektedir. 2019 yılında ortaya çıkan ve dünya çapında pandemi etkisi yaratan kovid-19 salgınıyla beraber podcast kullanımında dünyada ve Türkiye’de ciddi bir artış yaşanmıştır.³ Türkiye’de pandemi döneminde podcast dinlenen cihaz sayılarında 5 kat artış yaşandığı analiz edilmiştir. Radyo ve podcast dinlenme sayılarına bakıldığında ise Şekil 2’de görüleceği gibi Türkiye’de büyük bir farkın yaşandığı anlaşılmaktadır.

¹ Örneğin TRT, radyo programlarını trtdinle.com üzerinden genişleterek radyo programlarını podcastin zamansızlığına entegre etmektedir. Yine NTV Radyo ve Açık Radyo gibi kanallar da Spotify benzeri platformlar üzerinden radyo podcastleri üretmektedir.

² <https://www.pewresearch.org/journalism/fact-sheet/audio-and-podcasting/> (Erişim Tarihi: 28.03.2024)

³ <https://tr.euronews.com/2021/02/04/2020-de-dunyada-en-cok-podcast-dinleme-art-s-turkiye-de-oldu> (Erişim Tarihi: 28.03.2024)

Kaynak: Ipsos ve RİAK 2021 verileri

Şekil 2. Radyo ve Podcast Aktif Dinleyici Sayısı

Kaynak: <https://www.ipsos.com/tr-tr/turkiyedeki-podcast-bilinirligi-ve-dinleme-aliskanliklari#:~:text=T%C3%BCrkiye'de%20Podcast%20dinleyicilerinin%20%14,5%2D1%20saat%20podcast%20dinliyor.> (Erişim Tarihi:25.03.2024)

<https://riak.com.tr/rating-sonuclari> (Erişim Tarihi: 25.03.2024)

3. Radyo ve Podcaste Felsefe Yayıncılığı

Radyodan önce, popüler ya da eğitimsel amaçlarla gerçekten bağlantılı olan herhangi bir yayın biçimi neredeyse yoktu. Kitap, ders, gazete vardı ama bu iletişim biçimleri, bilimsel araştırmaların ilerleyişinin uzman çevreler arasında yayılmasını sağlayan iletişim biçimlerinden hiçbir şekilde farklı değildi (Benjamin, 2014, s.369).

Walter Benjamin'in ifade ettiği gibi, radyonun toplum tarafından anlaşılabilir bir kültürel iletişim tarafı bulunmaktadır. Radyonun, mekânsal sınırları aşma, özel ve kamusal alanları bulanıklaştırma yeteneği açısından önceki ve sonraki tüm ortamlardan önemli ölçüde farklı olduğu ve felsefi fikirlerin erişilebilirliğine katkıda bulunduğu savunulabilir (Smith, 2016).

Dünyaca ünlü podcast felsefe yayını olan 'Philosophy Bites' programı, 2022 yılına kadar 41 milyon kez indirilmiştir (Adamson, 2022, s.394). Felsefe odaklı radyo programlarının ve podcastlerin ortaya çıkışı, yalnızca felsefi araştırmanın manzarasını değiştirmekle kalmadı, aynı zamanda felsefi fikirler ile daha geniş toplumsal konular arasında derin bir bağlantının oluşmasına da neden oldu (Adamson,

2022). Dinleyiciler, karmaşık ahlaki ikilemleri konuşabilmek için felsefi iç görülerden ve tarihsel bağlamdan yararlanarak etik ikilemlerle eleştirel bir ilişki kurmaya yöneldi (Bobbitt, 2020).

Türkiye’de 1920’lerde başlayan ancak yasaklamalarla geri kalan radyo yayıncılığı ancak 90’lı yıllarda tekrar gün yüzüne çıkmıştır (Soydan, 1998). Üniversite radyo yayınlarının yanında Kasım 1995’te yayın hayatına başlayan Açık Radyo, ilk profesyonel alternatif radyo kanalı sayılabilir (Birsen, 2011). Üniversite yayınları da dâhil 2000 yılına kadar Türkiye’de felsefe temalı bir radyo programı bulunmamaktadır. İTÜ Radyosu, İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından 1946 yılında devlet dışı yayıncılık yapan ilk radyo istasyonudur ancak ilk felsefe yayını İTÜ’de 2015 yılında yapılmıştır. Buna karşılık Amerika Birleşik Devletleri’nde Stanford Üniversitesi’nin ‘Felsefe Konuşması’ adlı radyo programı 2003 yılından beri yayın yapmaktadır.⁴ Oruç Aruoba ve Ferhat Taylan’ın 2000 yılında sunduğu Açık Radyo’daki ‘Felsefe Gevezelikleri’, Türkiye’de ilk felsefe radyo yayını olarak gösterilebilir. Benzer olarak dünya tarihinde BBC Radyo 4’ün ‘In Our Time’ felsefe yayını da 1998 yılında çıkış yapmıştır.

Türkiye radyo yayıncılığında felsefe, daha çok TRT Radyo’da Sabahattin Ali tarafından yazılan ve Ülkü Tamer ile radyoya uyarlanan Efruz Bey gibi radyo tiyatroları üzerinden ele alınmıştır. Bunların da sayısı oldukça azdır ve doğrudan bir felsefi konunun tartışmasını içermemektedir. Yine TRT Radyonun ‘Gecenin İçinden’ ve ‘Hayatın Sesi’ radyo programları da yer yer felsefe ve felsefi düşünceye yer ayırmıştır. Ancak bu araştırmanın konusu başlı başına felsefe programları veya ağırlığını felsefeye vermiş programlardır.

4. Yöntem

Bu araştırmanın yöntemi, nitel bir araştırma yöntemi olan tematik analizdir. Tematik analiz, verilerdeki kalıpların tanımlanmasını, analiz edilmesini ve raporlanmasını içerir. Sistematikten sezgiye kadar birçok biçimde olabilir ve araştırma bağlamına ve toplanan verilere dayalı olarak farklı şekillerde yürütülebilir. Bu çalışma, Moira Maguire ve Brid Delahunt tarafından yazılan tematik analiz aşamaları (Maguire ve Delahunt, 2017) temel alınarak gerçekleştirilmiştir. Veriler, archive.org tarafından Wayback Machine kayıtlarından, İTÜ resmi radyo sayfası, TRT radyo sayfaları ve diğer radyo resmi sayfalarından ve Spotify, Apple Podcast, Spreaker podcast sağlayıcılarından elde edilmiştir. Araştırma, internette kaydı

⁴ <https://www.philosophytalk.org/#about> (Erişim Tarihi: 05.04.2024)

olmayan yerel radyo yayınlarına ulaşma denemelerinin başarısızlığı, bazı radyo kanallarının kapalı olması gibi sebeplerle araştırma evreni internet kayıtları ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmada örneklem olarak belirlenen radyo ve podcast yayınları yayın tarihleri, bölüm sayıları, sunucuların profesyonelliği ve ilk iki bölüm süresine göre ayrılmıştır. İlk iki bölümün örneklem olarak alınmasının nedeni tarihsel süreç içinde yayınların başlangıç noktasının analiz ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Bölüm süreleri ve toplam bölüm sayısı ile ortalama verimlilik de hesaplanarak radyo ve podcast arasında bir farkın olup olmadığı anlaşılacak istenmektedir. Sunucu veya sunucuların alandaki uzmanlıkları ise diğer bir veridir. Verileri, 43 podcast yayını ve 7 radyo programı oluşturmaktadır. Bütünlüğün sağlanması amacıyla programların yalnızca ilk iki bölümü deşifre edilmiş ve kodlanmıştır. Kalın harfle sunulan yayın isimleri podcast yayınlarını, italik yazılanlar ise radyo yayınlarını göstermektedir. Veriler Tablo 1’de listelenmiştir.

Radyo ve Podcast Felsefe Yayınları	Yayın Başlangıcı	İlk İki Bölüm Süresi	Bölüm Sayısı	Sunucu(lar)
Açık Radyo- Felsefe Gevezelikleri	2000	58 dakika	21	Kurumsal- Felsefe alanında akademisyen
İTÜ Radyosu- Zeynep Direk ile Felsefe Vakti	2015	1 saat 51 dakika	10	Kurumsal- Felsefe alanında akademisyen
Filozofun Yolu Felsefe Dersleri	2017	47 dakika	84	Felsefe alanında uzman/ öğrenci
Medyapod- Gayrisafi Fikirler	2017	1 saat 10 dakika	137	Kurumsal
Erkam Radyo- Akıl ve Felsefe	2018	39 dakika	8	Kurumsal

Açık Radyo- Küçük Düşünürler Topluluğu	2019	54 dakika	61	Kurumsal- Felsefe alanında uzman/ öğrenci
TRT- Teoman Duralı ile Felsefe Söyleşileri	2019	1 saat 27 dakika	92	Kurumsal- Felsefe alanında akademisyen
Düşün Kahvesi	2019	37 dakika	66	Bireysel
Felsefe Kanalı	2019	45 dakika	10	Felsefe alanında uzman/ öğrenci
Gerçeğe Yolculuk	2020	26 dakika	192	Bireysel
Podbee- Paradoks	2020	43 dakika	21	Kurumsal
Başbozuk Felsefe Muhabbetleri	2020	1 saat 50 dakika	78	Felsefe alanında uzman/ öğrenci
Felsefe Kültür Sanat Derneği	2020	2 saat 48 dakika	30	Kurumsal- Felsefe alanında akademisyen
Felsefe Ha	2020	1 saat 49 dakika	24	Bireysel
Yeditepe Üniversitesi Felsefe Bölümü	2020	26 dakika	3	Kurumsal- Felsefe alanında akademisyen
Öncül Felsefe Dergisi- Politik Felsefe Mülakatları	2020	2 saat 5 dakika	5	Felsefe alanında akademisyen
Olta ve Çapari	2020	17 dakika	11	Bireysel
Stoa Okumaları	2021	8 dakika	64	Bireysel

Pratik Felsefe	2021	1 saat 35 dakika	18	Felsefe alanında uzman/öğrenci
1+1- Felsefe Günlükleri	2021	37 dakika	7	Kurumsal-Felsefe alanında uzman/öğrenci
Fıçı Felsefe	2021	18 dakika	6	Bireysel
Din Felsefesi	2021	54 dakika	9	İlahiyat alanında akademisyen
Stoik Yaşam	2021	24 dakika	72	Bireysel
Edebiyattaki Felsefe Söyleşileri	2021	1 saat 39 dakika	11	Bireysel
Açık Radyo- Felsefe Açıklarından	2022	51 dakika	26	Kurumsal-Felsefe Öğretmeni
Açık Radyo- Bilim ve Düşünce Tarihi Sohbetleri	2022	41 dakika	24	Kurumsal-Felsefe alanında akademisyen
Podbee - Dünyaya Fırlatıldık	2022	18 dakika	83	Felsefe alanında uzman/öğrenci
Bpt podcast - Portal ile Yansıma	2022	22 dakika	33	Kurumsal
Philo-Sophos	2022	1 saat 27 dakika	48	Felsefe alanında akademisyen
Felsefeden Teyyare	2022	36 dakika	43	Bireysel

İşin Felsefesi	2022	1 saat 21 dakika	4	Felsefe alanında uzman/öğrenci
Tablolarla Felsefe	2022	26 dakika	8	Bireysel
İstanbul Tabip Odası Felsefe Etkinlikleri	2022	4 saat	56	Kurumsal-Felsefe alanında akademisyen
Sorgulanmış Hayat	2023	1 saat 31 dakika	14	Felsefe alanında uzman/öğrenci
YEAL Felsefe	2023	23 dakika	10	Bireysel
Ne Lan Bu Felsefe?	2023	25 dakika	7	Bireysel
Felsefe Felsefe İçindir	2023	46 dakika	7	Bireysel
Felsefi Nota	2023	8 dakika	9	Felsefe alanında uzman/öğrenci
Felsefe Podcastleri	2023	20 dakika	17	Felsefe alanında akademisyen
Platon'a Düşülen Dipnotlar	2023	16 dakika	17	Bireysel
Felsefeist	2023	8 dakika	3	Bireysel
Ankara Üniversitesi Felsefe Topluluğu	2023	1 saat 7 dakika	5	Felsefe alanında uzman/öğrenci
Yönetim Kurulunda Felsefe	2023	30 dakika	16	Bireysel
Felsefok	2023	30 dakika	4	Bireysel

el filozofi	2023	32 dakika	6	Bireysel
Felsefede Mutluluk	2023	6 dakika	6	Bireysel
TRT Türkiye’nin Sesi- Felsefeye Beş Var	2024	10 dakika	19	Kurumsal
Stoacı Yaşam Felsefesi	2024	31 dakika	11	Felsefe alanında uzman/ öğrenci
Dair..	2024	14 dakika	11	Bireysel
Edebiyatta Felsefe	2024	52 dakika	4	Felsefe alanında akademisyen

Tablo 1. Radyo ve Podcast Tarihsel Veri Seti

5. Verilerin Analizi

İnternet arşivi bulunan radyo ve podcast programlarının felsefe konuları taratılmış ve ana konusu felsefe olanlar ayıklanmıştır. Tematik analiz için listelenen radyo ve podcast yayınlarının ilk iki bölümü dinlenerek deşifre edilmiştir. Her bir cümleye eşit derecede önem verilerek kodlama yapılmıştır. Ortak ve farklılaşan temalar belirlenerek alt temalar analiz edilmiştir. Her bir alt tema ana temanın çeşitlendiği noktada ve anahtar kelimeler de alt temaların çeşitliliğine göre belirlenmiştir. Her bir radyo ve podcast bölümü için 3 tema bulunmuş ve en baskın temalar anahtar sözcükler olarak yazılmıştır. Veri setindeki benzerlikler ve farklılıklar da ayrıca vurgulanarak radyo ve podcast arasındaki farklılıklar ve ortak noktalar analiz edilecektir. Örnek bir kodlama süreci Şekil 3’te görülmektedir. Şekil 3’te podcast konuşması metne dökülmüş ve anlamlı cümlelerin karşılığında kodlama yapılarak tümevarımsal bir süreç izlenmiştir.

Podcast Metni

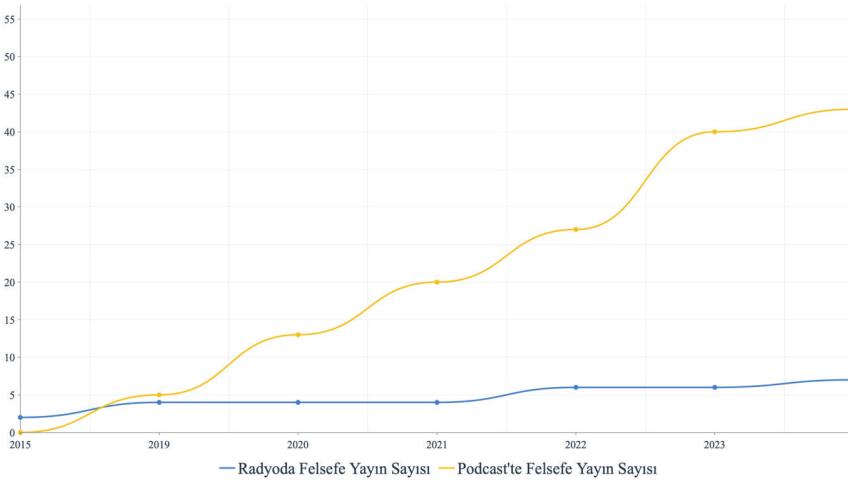
Neden Felsefeyle uğraşmalıyız? Düşünüyoruz ama felsefenin bir sınırı yok. Daha iyi düşünmeye her zaman ihtiyacımız var. Karınca kararınca yaşıyorum. Neden kendimi geliştireyim ki denebilir. Sokrates'in temel argümanı, kendini bil'dir. Kendimizi bilmemizin yolu da felsefedir. Kendimizi bilmeliyiz çünkü bu evrendeki en özel varlık insandır. Evren belli bir düzene göre çalışır ve bu benliğimizin bilgisiyle ayıdır. Kendini bilen evreni de bilir. Geçinip gidiyoruz işte anlamsızdır. Bilgiye ulaşmadan yaşamın bir anlamı olmuyor çünkü hayvanlar da yaşayıp gidiyor. Peki kendimizi nasıl bilebiliriz? Bunun yolu da doğru sorular sormaktır.

Kodları

- Gereklilik (felsefe tanımı)
- Sonsuzluk (felsefe tanımı)
- Sokrates alıntısı (kendini bilme bağlamında)
- Sorgulama
- Bilgelik sevdası, kendini bilme

Şekil 3. Analiz Edilen Podcast Yayınlarından 'Gerçeğe Yolculuk' Programının Bir Kesiti ve Kodlaması

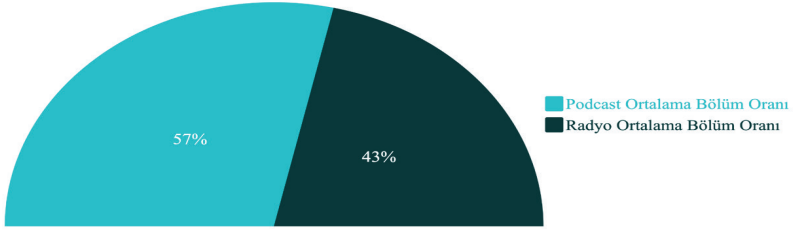
Tematik analizden önce bazı niceliksel bulguların analiz edilmesi, araştırmanın sonucunu katkı sağlayabileceğinden bu bulgulara bakmak faydalı olacaktır. Nitel çalışmalarda araştırma konusunun bağlamına sadık kalacak şekilde esneklik yapmanın önemi büyüktür (Holloway ve Todres, 2003). Böylece bilimsel çıktılarının test edilebilirliği ve görünürlüğü güçlenecektir.

Şekil 4. Felsefe Yayını Yapan Radyo ve Podcast Sayısı

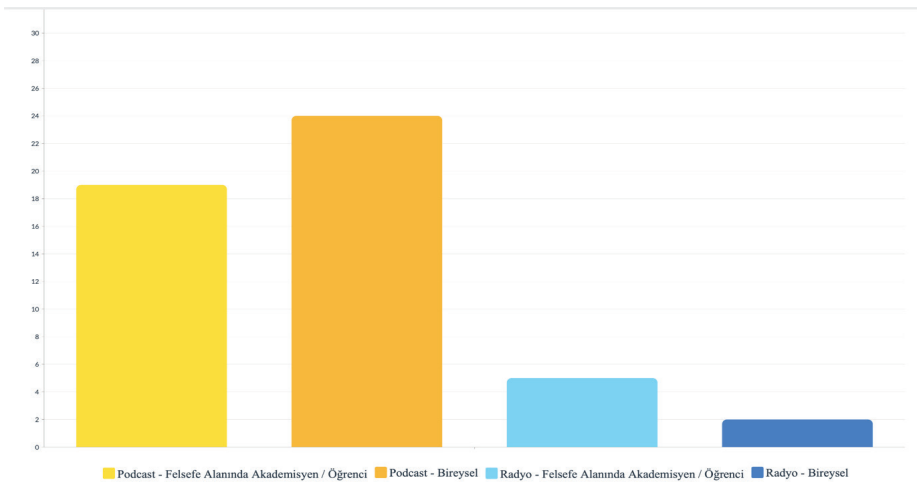
Şekil 4'te yıllara göre felsefe yayını yapan radyo ve podcast sayısı görülmektedir. 2000 yılında Türkiye'de yayın yapan ilk felsefe radyo yayını 'felsefe gevezelikle-

ri’nden sonra ikinci radyo yayını ancak 2015 yılında yapılmıştır. Türkiye’de felsefe temalı ilk podcast yayını ise 2017 yılında başlamıştır. 2015 yılında 2 radyo yayını bulunurken Mart 2024’e kadar bu sayı 7’ye çıkmıştır. Podcast sayısı ise 2015 yılında 0 iken Mart 2024’te 43’e yükselmiştir.

Şekil 5. Radyo ve Podcast Program Sayılarının Oransal Dağılımı

Podcastte felsefe yayınları, %818,3 oranında radyodakilere oranla daha fazla program yayınlamıştır. Toplam 169 programı radyo yayınlarken podcastte, 1383 program yayınlamıştır. Ancak podcast yayıncılığında yayın sayısının fazla ve program sayısının kısa olması yaygındır çünkü bireysel kullanıcıların kısa ömürlü yayınları çok sayıdadır. Eğer program sayısı, yayın sayısına bölünerek bir ortalama alınırsa radyonun 24,1 program ortalamasına, podcastin ise 32,1 program ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 6. Radyo ve Podcast Sunucularının Profesyonellik Grafiği

7 radyo programının 5'ini akademisyen, öğrenci veya uzman sunarken 2'si uzman olmayan kişilerce sunulmaktadır. Podcastte bu oran tersine dönerek 24 kişi uzmanlık alanı olmadan felsefe yayını yapmakta, 19 kişi ise uzmanlıklarıyla yayın yapmaktadır.

6. Bulgular ve Değerlendirme

Tablo 1'in tematik analiz ile analiz edilmesi sonucunda Tablo 2'de radyodaki felsefe yayınlarının temaları bulunmuş, Tablo 3'de ise podcastteki felsefe yayınlarının temaları bulunmuştur. Ana tema, alt tema ve anahtar sözcüklerden oluşan analizde, her bir anahtar sözcük, baskın konuyu temsil etmektedir.

Ana Tema	Alt Tema	Anahtar Sözcükler
Tanımlar	Felsefe Tanımı	Bilgelik sevdası, hakikat arayışı, düşüncenin özü
		Pratiklik, yoldan çıkarıcılık, bilginin sorgulanması
	Fenemono-loji Tanımı	Şüphencilik, düşüncenin özü, bilgelik sevdası
	Vicdan Tanımı	Pişmanlık, vicdan azabı, adalet
Ahlak	Erdemlilik	Bilgelik sevdası, hakikat arayışı, adalet
	Mutluluk	Yeterli hissetme, aşk, kendini bilme
Arayış	Bir Şeyin Özünü Arama	Kadın ötekiliği, hakikat arayışı, düşüncenin özü
	İslami Arayış	İslam rasyonelliği, din felsefesi, hakikat arayışı
Sorgulama	Kendini Sorgulama	Bilginin sorgulanması, şüphencilik, cehaletten kurtuluş
	Batıllık Sorunu	Düşüncenin ithal edilişi, insan hakları, din felsefesi

Filozoflar	Sokrates	Sokrates alıntıları, şüphecilik, bilgelik sevdası
	Platon	Platon alıntıları, idealar evreni, din felsefesi, hakikat arayışı
	Husserl	Husserl alıntıları, şüphecilik, hakikat arayışı
	Rousseau	Rousseau alıntıları, rasyonel düşünceler, demokrasi
	İbn Arabi	İbn Arabi alıntıları, din felsefesi

Tablo 2. Radyodaki Felsefe Yayınlarının Tematik Analizi

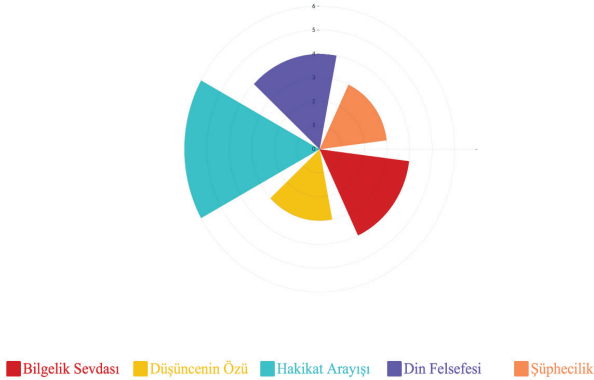
Ana Tema	Alt Tema	Anahtar Sözcükler
Tanımlar	Felsefe Tanımı	Sonsuzluk, etkinlik, farkındalık
		Her şeye karşı çıkış, dogma reddi, eskinin yenilenmesi
		Cehaletten kurtuluş, hakikat arayışı, pratiklik
	Toplum Tanımı	Özgür toplum, örgütlü toplum, şüphecilik, dogma reddi
	Metafizik Tanım	Bilimsel metafizik, varlık açıklaması
		Din felsefesi, canlıların kıyası
	Doğa Tanımı	Tanrıyla aynılık, farkındalık, kültürle zıtlık
Birey Tanımı	Kendini bilme, anlama isteği, erdem	
	Özgürlük, gereklilik, nihilizm	
Sorgulama	Kendini Sorgulama	Gereklilik, cesaret, kendini kurtarma
		Şüphecilik, eski değerler, huzur
	Hegemonya Sorgusu	Şüphecilik, özgürlük, ahlak, aydınlanma
	Dinî Sorgulama	Kendini kurtarma, eski değerler, nihilizm
		Hakikat arayışı, gereklilik, Tanrıyla aynılık

Farkındalık	Ölüm Farkındalığı	Cesaret, Tanrıyla aynılık, özgürlük
	Kendinin Farkındalığı	Kendini bilme, cesaret, kendini kurtarma
	Gerçeğin Farkındalığı	Cesaret, hakikat arayışı, cehaletten kurtuluş
Aklı Kullanma	Aklın Yüceltilmesi	Rasyonel düşünceler, cesaret, özgürlük
		Kendini bilme, aydınlanma, pratiklik
	Aklın Eleştirisi	Şüphecilik, çağdaş fikirler, kültürle zıtlık
Ahlak	Erdemlilik	Farkındalık, aydınlanma, cesaret,
	İyilik	Pratiklik, ahlak, farkındalık
	Mutluluk	Erdem, etkinlik, huzur, farkındalık, stoacılık
Filozoflar	Sokrates	Sokrates alıntıları, şüphecilik, cesaret
		Bilgelik sevdası, erdem, rasyonel düşünceler
	Aristoteles	Aristoteles alıntıları, rasyonel düşünceler, mutluluk, adalet
	Kant	Kant alıntıları, rasyonel düşünceler, aydınlanma
	Platon	Platon alıntıları, aydınlanma, kendini bilme, huzur
	Nietzsche	Nietzsche alıntıları, aydınlanma, nihilizm, adalet
	Seneca	Seneca alıntıları, pratiklik, stoacılık
		Ahlak, mutluluk, erdem, huzur
Levinas	Levinas alıntıları, ahlak, cesaret, pratiklik	

Tablo 3. Podcastteki Felsefe Programlarının Tematik Analizi

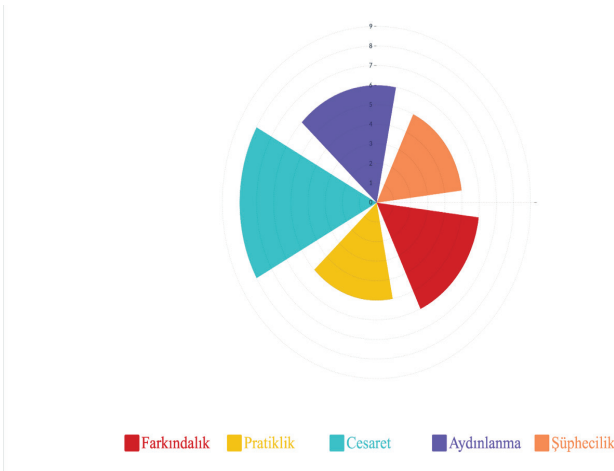
Tablo 3'te yapılan tematik analiz sonuçları aşağıdaki grafikler aracılığıyla detaylı olarak incelenmiştir. Veri setinin grafik üzerinden incelenmesi, veri setinin görsel

ve sayısal verilere dönüştürülmesi için yapılmıştır. Her anahtar sözcük, onlarca temanın ortak noktasını ifade etmektedir. Dolayısıyla anahtar kelime gruplarının yoğun olarak kümelendiği alt konular baskın alt konular olarak nitelendirilecektir.

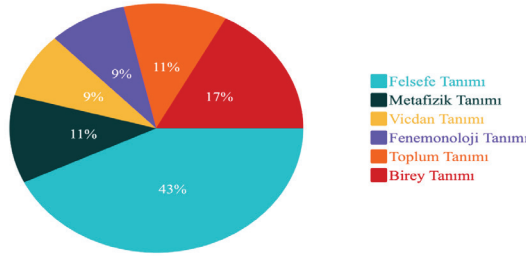
Şekil 7. Radyodaki Baskın Anahtar Sözcükler

Şekil 7’de radyodaki baskın anahtar sözcükler görülmektedir. Felsefe yayını yapan radyo kanallarındaki baskın anahtar sözcük ‘hakikat arayışı’dır. ‘Hakikat arayışı’nı ‘bilgelik sevdası’ ve ‘din felsefesi’ takip etmekte. Diğer iki anahtar sözcükse ‘düşüncenin özü’ ve ‘şüphecilik’tir.

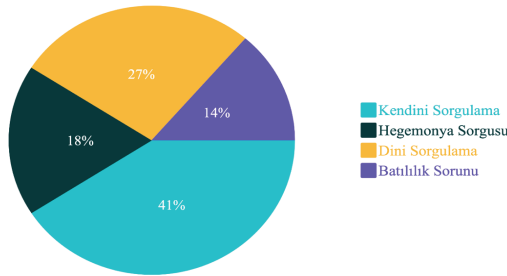
Şekil 8. Podcastteki Baskın Anahtar Sözcükler

Podcastteki yayınlarda ise ‘cesaret’ sözcüğünün diğerlerine göre baskın olduğu görülmüştür. ‘Aydınlanma’ ve ‘farkındalık’ diğer baskın anahtar sözcükleri oluştururken ‘pratiklik’ ve ‘şüphecilik’ diğerlerine göre az ama yine de baskın sözcüklerdir. Böylece podcastte ve radyoda baskın kavramların ayrıştığı ve yalnızca ‘şüphecilik’ anahtar sözcüğün benzeştiği söylenebilir.

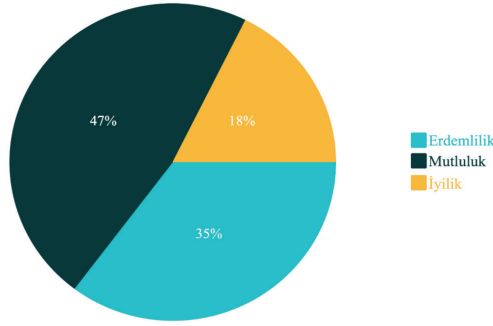
Şekil 9. Tanım Ana Temasının İçeriksel Dağılımı

Tanım temasının içeriksel dağılımına bakılacak olursa, toplam altı alt tema bulunmaktadır. %43 ile en fazla felsefe tanımının yapıldığı görülmektedir, 15 anahtar sözcük bulunmaktadır. %17 oranında birey tanımı yapılmaktadır. Metafizik tanımı ve toplum tanımı %11 ile aynı anahtar sözcük sayısına sahiptir. En az da vicdan tanımı ve fenomenoloji tanımı yapılmıştır.

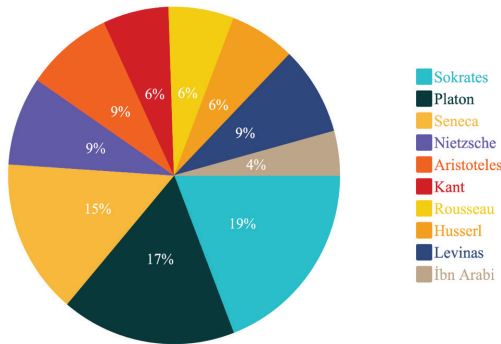
Şekil 10. Sorgulama Ana Temasının İçeriksel Dağılımı

Sorgulama temasının altında dört alt tema tespit edilmiştir. %41 ile kendini sorgulama teması baskındır. %27 ile dinî sorgulama ikinci sırada bulunmaktadır. Dinî sorgulama teması yalnızca podcast yayınlarında bulunmaktadır. Diğer iki alt tema hegemonya sorgusu ve batıllık sorunudur. Hegemonya teması yalnızca podcastte, batıllık teması da yalnızca radyodadır.

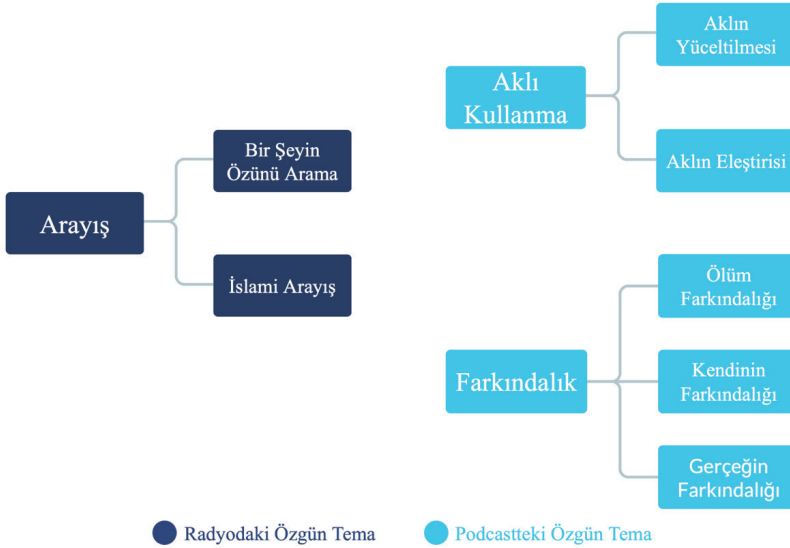
Şekil 11. Ahlak Ana Temasının İçeriksel Dağılımı

Ahlak teması üç alt tema barındırmaktadır. Mutluluk teması, %47 ile en baskın alt temadır ve 8 anahtar sözcüğü barındırmaktadır. Mutluluğu %35 ile erdemlilik takip etmektedir ve toplam 6 anahtar sözcük içermektedir. Üçüncü baskın alt tema ise %18 baskınlık oranı ve 3 anahtar sözcük ile iyiliktir. İyilik alt teması yalnızca podcastte ortaya çıkmıştır.

Şekil 12. Filozoflar Ana Temasının İçeriksel Dağılımı

Filozoflar ana temasında toplam on alt tema tespit edilmiştir. Sokrates alt temasının 9 anahtar sözcüğü ve %19 baskınlık oranı bulunmaktadır. Platon alt teması ise %17 baskınlık oranına sahiptir ve 8 anahtar sözcük barındırmaktadır. Seneca alt teması ise 7 anahtar sözcük ve %15 baskınlık oranına sahiptir. Nietzsche, Aristoteles ve Levinas ayrı ayrı %9 oranında baskınlık seviyesine sahiptir ve dörder anahtar sözcüğe sahiptirler. Kant, Rousseau ve Husserl üçer anahtar sözcük ve %6'şar baskınlık oranına sahiptirler. Son olarak İbn Arabi alt teması, %4 baskınlık oranı ve 2 anahtar sözcükle en son baskın alt temadır. İbn Arabi, Rousseau ve Husserl yalnızca radyo yayınlarında geçerken Kant, Nietzsche, Seneca ve Levinas yalnızca podcast yayınlarında bulunmaktadır. En baskın alt temalar olarak Sokrates ve Platon alt temaları radyo ve podcastte ortaktr.

Şekil 13. Radyo ve Podcastte Birbirinden Farklılaşan Tema ve Alt Temalar

Radyo ve podcastte ayrıca birbirinin içine geçmeyen özgün temalar da bulunmaktadır. Radyo için 'arayış' ana teması ve podcast için 'aklı kullanma' ve 'farkındalık' temaları mevcuttur. Arayış ana temasının iki alt teması bir şeyin özünü arama ve İslami arayış alt temaları için üçer anahtar sözcük tespit edilmiştir. Aklı kullanma ana temasının altındaki aklı yüceltme alt temasında 6 anahtar sözcük bulunmuş olup aklın eleştirisi alt teması için 3 anahtar sözcük ortaya çıkarılmıştır. Farkındalık ana temasının 3 alt teması bulunmaktadır. Bunlar; ölüm farkındalığı, kendinin farkındalığı ve gerçeğin farkındalığıdır. Her bir alt temanın 3 anahtar sözcüğü bu-

lanmaktadır. Verilerin tamamı tematik analiz sonuçlarına dayanmaktadır.

7. Tartışma ve Sonuç

Radyo ve podcastte felsefe yayınları, yayıncılık tarihinin en yüksek yayın döneminde bulunmaktadır. Türkiye’de bu durumun gerçekleştirilme nedenlerinden biri 2019 yılında başlayan covid-19 salgınıyla birlikte eve kapanma ve bireylerin kendi içlerine dönerek felsefe gibi daha derin konularla ilgilenebilme zamanı bulmalarından kaynaklanmaktadır. Ancak bu başlı başına bir neden değildir. Bu araştırmanın gösterdiği gibi felsefe podcast yayınları 2015’ten beri artmaktadır. Ana sonuç ise 2000 yılında başlayan radyo felsefe yayıncılığının felsefeyi tanıtmaya, hakikat arayışı ve din felsefesi ağırlığında yayınlarını sürdürürken podcastte bireysel yayıncıların sayısının artmasıyla daha bireysel konulara; cesaret, farkındalık gibi kavramlara evrilmesidir. Radyodaki felsefe programlarının konu seçimindeki eğiliminin nedenlerinden biri olarak dinî radyo yayınlarının nüfuzu (Akyön, 2016) olduğu tahmin edilmektedir. Değişimin bir diğer nedeni ise podcastin daha özgür bir yayın ortamı sunarak kullanıcıların çeşitli konulardan bahsetme özgürlüğü vermesi olabilir.

Çalışmada 50 yayın analiz edilmiştir. Bunlardan 43’ü podcast 7’si ise radyo yayınıdır. 4 ortak ve 3 farklı ana tema ortaya çıkmıştır. Felsefe tanımı, kendini sorgulama, mutluluk ve Sokrates baskın alt temalar olarak görünmektedir. Ahlak ve filozoflar ana temaları ortaktır ve alt temalarda ele alınan eğilimlerde farklılık görülmektedir. Radyo yayınları, klasik filozoflardan alıntılarla yayını sürdürürken bir de din felsefesi alanından filozof (İbn Arabi) barındırmaktadır. Podcast yayınlarının sayısı düşünülecek olursa filozof çeşitliliğinin de normal karşılanması beklenmektedir. Radyoda sorgulama ana temasının altında kendini sorgulama ve batı sorunu yer alırken podcastte kendini sorgulama, hegemonya sorgusu ve dinî sorgulama alt temaları bulunuyor. Bunun nedeni yukarıda ifade edildiği gibi podcastin sağladığı özgürlükçü ortam olduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca bulguları destekleyen bir diğer veri ise radyo ve podcastte ayrılan özgün temalardır. Radyoya özgü arayış ana teması bulunurken podcastte farkındalık ve akli kullanma ana temaları kullanılmıştır. Bu bağlamda felsefe yayınları, ortak noktalar barındırır da radyo ve podcastte farklı ele alınmaktadır.

Bu çalışmanın önemi artan felsefe yayıncılığına yönelik detaylı bir çerçeve sunulmasının karşılanma çabasıdır. Bu analizin bulgularının sosyoloji, medya çalışmaları ve sosyal psikoloji gibi alanlara katkı sunması beklenmektedir. Dünyanın başka yerlerindeki çalışmalar felsefenin radyo ve podcastler aracılığıyla aktarımı, pod-

castin felsefe alanı üzerindeki etkisi ve radyo ile podcast çalışmalarındaki gelişen araştırma ve akademik yaklaşımlar hakkında değerli bilgiler verirken (Adamson, 2022; Cashio, 2022) Türkiye’de felsefe yayıncılığı üzerine yalnızca bir seminer bildirisinin bulunması (Işıklı ve Köşger, 2023) ve onun da oldukça kısıtlı ve niceliksel olması bu alanda detaylı lisansüstü çalışmaların ihtiyacına vurgu yapmaktadır.

Bu araştırmanın sınırlılıkları ve sınırlılıkların aşılması için ileride gerçekleştirilecek çalışmalar için önerilenler bu kısımda açıklanmaktadır. İlk olarak, bu araştırmanın örneklemini oluşturan ilk iki programın analizi, tüm bölümleri kapsamakta olup yalnızca ilk iki yayın süresini içermektedir. Böylece yayınların ortaya çıkış motivasyonlarını anlama amacı taşınmaktadır. Araştırmanın bu sınırlılığının gerekçesi, her bölümün deşifre edilerek bilimsel makale formatını aşmama ve tarihsel süreci temsil edebilecek bir çerçeveye ihtiyaç duyulmasıdır. İkinci sınırlılık ise radyo yayınlarına ve kayıtlarına ulaşmada yaşanan güçlük ve internet kayıtlarıyla sınırlanmadır. Belirtilen sınırlılıkların aşılması amacıyla araştırmacının önerisi, daha kapsamlı bir çalışma gerçekleştirmek adına bu alanda tez çalışmalarının gerçekleştirilmesi ve projelerin planlanmasıdır.

Sonuç olarak, felsefe odaklı radyo programlarının ve podcastlerin çoğalması, bireysel sorunlara ilişkin söylemi önemli ölçüde zenginleştirmiş ve felsefi fikirlere, podcast yayınlarındaki bireysel kullanımın artışında görüldüğü gibi, katılımı teşvik etmiştir. Günümüzde felsefi bilgi, podcastler ve radyo aracılığıyla kamusallaşmaktadır. Akademik söylemi daha erişilebilir ve ilgi çekici hâle getiren bu iletişim araçları, felsefi düşüncenin geniş kitlelere yayılmasını sağlamaktadır. Özellikle podcast formatı, dinleyicilerin kolayca erişebileceği derinlemesine, uzun biçimli tartışmalar sunarak felsefi konuların daha yakından ve samimi incelenmesine olanak tanımaktadır. Radyo ve podcastin felsefi düşünce için kullanılması felsefi bilgiyi demokratikleştirerek, onu akademik alanın dışına taşımakta ve geniş bir kitleye yayarak felsefi düşünceye toplumsal ilgiyi arttırmaktadır. Ancak felsefe yayıncılığı gibi zahmetli bir alanda, kullanıcıların etik ilkelere dayalı ve sistematik bir bilgi akışı ile ilerlemeleri önerilmektedir. Felsefe konularının kamuya açık platformlarda tartışılmasının doğasında olan etik hususların dikkate alınması, içerik sunumunda bütünlüğün, adaletin ve güvenilirliğin sağlanması önemli bir koşuldur.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makale yazarı herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Kaynakça

- Adamson, P. (2022) *Philosophy Podcasting. A Companion to Public Philosophy*, 259-265, New Jersey: Wiley-Blackwell.
- Akyön, S.(2016) *Türkiyede Dinî Yayıncılığın Gelişimi: Dinî Radyolar*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aziz, A. (2018) *Radyo Yayıncılığı*. Ankara: Nobel.
- Benjamin, W. (2014) *Theatre And Radio: On The Mutual Supervision of Their Educational Roles*.Radio Benjamin (ed. L. Rosenthal), 365–369, New York: Verso.
- Berry, R. (2016) *Podcasting: Considering The Evolution of The Medium and Its Association with The Word Radio*. *The Radio Journal International Studies in Broadcast & Audio Media*, 14(1), 7-22.
- Birsen, Ö. (2011) *Türkiye Radyoculuğunda Alternatif Yayıncılık Arayışları: Açık Radyo Örneği*. *Erciyes İletişim Dergisi*, 2(1).
- Bobbitt, R. (2020) *Exploring Communication Ethics: A Socratic Approach*, Routledge.
- Bonini, T. (2022) *Podcasting as a Hybrid Cultural Form between Old and New Media*. In *The Routledge Companion to Radio and Podcast Studies*, 19-29.
- Bottomley, A. J. (2015) *Podcasting: A Decade in The Life of a “New” Audio Medium: Introduction*. *Journal of Radio & Audio Media*, 22(2), 164-169.
- Cashio, A. L. (2022) *Welcome to Voice Land: Public Philosophy on The Radio*. *A Companion to Public Philosophy*, 211-220, New Jersey: Wiley-Blackwell.
- Espinosa, P. M. & San Miguel, A. R. (2020) *Podcasting and Journalism: From Radio Journalism of Immediacy to Quality Radio Information*. *Estudios Sobre el Mensaje Periodístico*, 26(1), 241-252.
- Goodman, D. (2011) *Radio’s Civic Ambition: American Broadcasting and Democracy in the 1930s*, Oxford University Press.
- Hilmes, M. & Loviglio, J. (2002) *Radio reader: Essays in the cultural history of radio*, Psychology Press.
- Holloway, I. & Todres, L. (2003) *The Status of Method: Flexibility, Consistency and Coherence*. *Qualitative Research*, 3(3), 345-357.
- İşıklı, Ş. & Köşger, N. (2023) *Dijital Felsefe; Çevrimiçi Felsefe, Hesaplamalı Felsefe, İnternet Felsefesi: İnternet Felsefe Siteleri ve You-*

- Tube Felsefe Kanallarının Karşılaştırılması. Uluslararası Felsefi Boyutlarıyla Teknoloji ve İletişim Sempozyumu, İstanbul. Kuruoğlu, H. (2008) Dünden Bugüne Türkiye’de Radyo Yayıncılığı. Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi, (3), 251-270.
- MacLennan, A. F. (2018) Editor’s Remarks: Radio Research Over Time and Across Platforms as The Journal of Radio & Audio Media Starts Its Twenty-Fifth Year. *Journal of Radio & Audio Media*. 25(1), 1-4.
- Maguire, M. & Delahunt, B. (2017). Doing a Thematic Analysis: a Practical, Step-By-Step Guide for Learning and Teaching Scholars. *All Ireland Journal of Higher Education*, 9(3).
- Marin, D. G. & Aparici, R. (2018) New Sound Communication: Cartography, Grammar and Transmedia Narrative of Podcasting. *Profesional de la Informacion*, 27(5).
- McHugh, S.(2016) How Podcasting is Changing The Audio Storytelling Genre. *The Radio Journal: International Studies in Broadcast and Audio Media*, 14(1), 65-82.
- Pérez-Alaejos, M. L. P. M., Terol-Bolinches, R. & Barrios-Rubio, A. (2022) Podcast Production and Marketing Strategies on The Main Platforms in Europe, North America and Latin America: Situation and Perspectives, *Profesional de la Informacion*, 31(5).
- Scannell, P. (1996) *Radio, Television and Modern Life*. Oxford, UK: Blackwell.
- Sellas, T. & Solà, S.(2019) Podium Podcast and The Freedom of Podcasting: Beyond The Limits of Radio Programming and Production Constraints. *Radio Journal: International Studies in Broadcast & Audio Media*, 17(1), 63-81.
- Sharon, T. & John, N. A. (2019) Imagining an Ideal Podcast Listener. *Popular Communication The International Journal of Media and Culture*, 17(4), 333-347.
- Smith, J. E. (2016) *Literary Radicals in Radio’s Public Sphere*. American Studies Faculty Publication Series, 7, Boston: University of Massachusetts Boston.
- Solak, C. (2013) Düşle Gerçeğin Arasında Radyoda Felsefe Yapmak: Behçet Necatigil’in Hayal Hanım’ı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 2(4), 240-257.
- Soydan, E. (1998) *Dünyada ve Türkiye’de Alternatif Radyo Yayıncılığı*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Kaynak: TRT Yayıncılık Tarihi Müzesi Katalođu

**İngiliz yapımı bu mikrofon 1938-1963 yılları arasında
Ankara Radyosu'nda kullanılmıştır.*